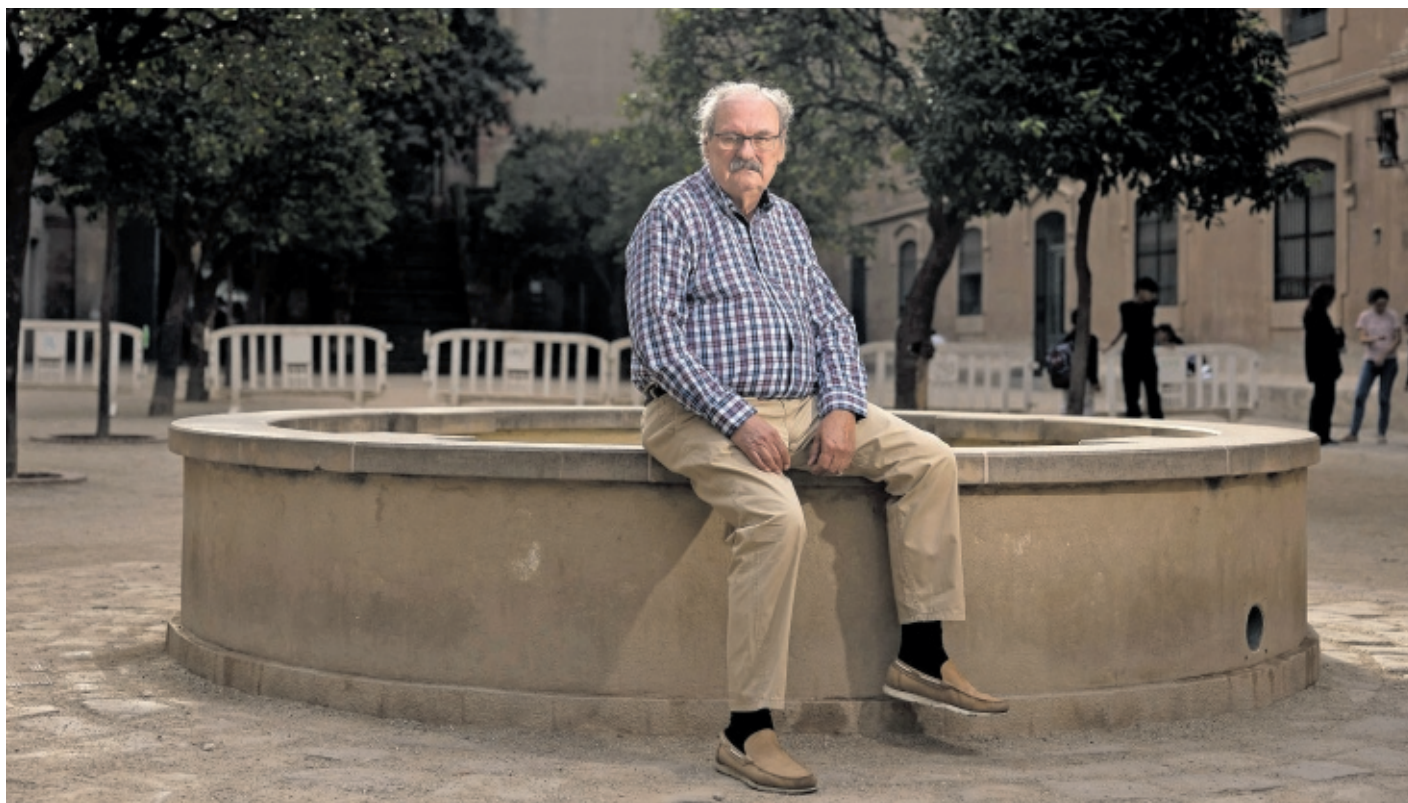

ENTREVISTA

El catedràtic emèrit d'Història Contemporània i president del CIDOB, Antoni Segura. ALBERT GARCIA

Antoni Segura

“És a les nostres mans evitar una tercera guerra mundial que no descarto”

El president del 'think tank' CIDOB i catedràtic emèrit d'Història Contemporània de la UB recorda que el mal forma part d'una cadena, i això pot portar la nostra civilització al desastre

PER FRANCESC VALLS

Acabat de tornar de l'Uzbekistan, Antoni Segura, president del Barcelona Centre for International Affairs (CIDOB) i catedràtic emèrit d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona, està satisfet de la seva magna obra, *El món d'avui. De la guerra freda als reptes de la interdependència global* (Universitat de Barcelona). Més de mil pàgines i sis anys de treball recorren fins avui la història que es va obrir amb un sagnant pròleg de més de seixanta milions de morts. És una obra enciclopèdica. A més, fins ara, la majoria dels seus assajos havien estat escrits en castellà, però aquest és en català, llengua que el catedràtic reivindica com la seva i que “no és habitual en la literatura sobre història universal i relacions internacionals”. El gros del llibre està acabat des del 2021, però l'edició —a més d'incorporacions com el conflicte d'Ucraïna i la victòria de Lula al Brasil— ha prorrogat la publicació fins l'any que el CIDOB fa mig segle, quan el 1973 el van posar en marxa capellans esquerrans d'Agermanament, com Josep Ribera, expulsats del Xile de Pinochet.

PREGUNTA. Vostè diu que l'atac rus a Ucraïna és una disruptió de l'ordre liberal sorgit de Ialta. També Israel incompleix sistemàticament les resolucions de les Nacions Unides (ONU). L'ordre liberal existeix per ser transgredit?

RESPOSTA. Entenc que l'ordre liberal —sorgit de Ialta i Breton Woods— es basa en el respecte a l'ONU, al mercat mundial, als valors democràtics i a les llibertats. Això és en teoria. A la pràctica sempre se

l'ha forçat, especialment l'URSS i els EUA durant la Guerra Freda. El que no podem és pretendre que els altres països s'acullin a un ordre que les grans potències no compleixen. I tampoc pot ser que el portaveu de l'ordre liberal al Pròxim Orient sigui Israel, que incompleix sistemàticament les resolucions de l'ONU. La guerra de l'Iraq va ser clarament il·legal. La de l'Afganistan no, tot i que no va ser proporcional al dany causat. Segons la carta fundacional de l'ONU, els EUA havien patit un atac. Els responsables intel·lectuals eren a l'Afganistan, les autoritats no els van voler entregar i els EUA van exercir el dret a l'autodefensa.

P. L'ordre neix amb pecat original inclòs.

R. Als processos de Nuremberg i Tòquio no s'arriben a condemnar crims de guerra. Què entenem per crims de guerra? Doncs per exemple el que fa Israel a Gaza ara. Però com podien condemnar crims de guerra després que els aliats fessin el que van fer a Dresden, Berlín, Hiroshima o Tòquio?

P. Els EUA no són al Tribunal Penal Internacional, com la Xina o Rússia...

R. No els interessa. Històricament, les superpotències s'han tapat les vergonyes mútuament.

Per no ser un pessimista total, intento donar un bri d'esperança: encara és a les nostres mans escriure el futur

P. Amb una victòria de Trump la cosa empitjoraria?

R. Seria un desastre total. Trump va ser l'impulsor de l'Acord d'Abraham (2020), que és el que hi ha darrere de l'actuació recent de Hamàs, que no sols ha fet crims de guerra sinó que ells mateixos els van filmar. Els citats acords han portat el Marroc, el Sudan, els Emirats Àrabs i Bahrain a reconèixer Israel. I que comencin les converses entre Israel i l'Àrabia Saudita. Tot això ha portat els palestins a preguntar-se: de la nostra causa, qui se n'ocupa? Abans existia allò de la unitat dels àrabs, però si pacten amb Israel, què queda? És cert que el problema dels palestins és que la seva causa ha estat usada per esmortir els problemes interns als països àrabs. Per exemple, Mubarak va fer onejar la bandera palestina quan les coses anaven mal dades a Egipte. La sort dels palestins ha importat poc als països àrabs. I ara, a sobre, fan cua per reconèixer Israel. D'aquí l'actuació condemnable de Hamàs, que buscava la intervenció israeliana a Gaza.

P. Ucraïna, Gaza... Tot plegat fa possible una tercera guerra mundial?

R. La penúltima, crec, novel·la de Ken Follet [*Maï*] explica una sèrie de circumstàncies que porten a una nova guerra mundial, sense elements clars, com va succeir amb la del 1914-1918. Jo no la descarto. La cosa està malament, tenim capacitat per acabar amb la nostra civilització: conflagració nuclear, canvi climàtic... Per això al final del llibre faig una reflexió sobre la banalització del mal de Hanna Arendt. El nazi Eichman no era ni bo ni dolent, seguia ordres. No calen consideracions morals per fer el mal. El mal forma part d'una cadena i això ens pot portar al desastre. Però per no ser un pessimista total, intento donar un bri d'esperança: encara és a les nostres mans escriure el futur.

P. És casualitat començar el llibre amb Benjamin i acabar-lo amb Arendt?

R. No ha estat intencionat. Eren dues idees que em venien bé. La de Benjamin és per recordar que a qui dediquem el nostre neguit com a historiadors és a la gent sense nom, els anònims, que són les runes de la història. De Hannah Arendt m'interessava la banalitat del mal. A vegades pequem d'un excés d'optimisme i pensem que tot se solucionarà. I no és així: el mal és aquí. No ho dic en sentit metafísic.

P. El CIDOB, que fa 50 anys, s'ha convertit en un think tank de referència.

R. El govern central no aporta tant com les institucions catalanes. Actualment la meitat del nostre finançament ve de la UE. Competim amb universitats europees. No sé si tot plegat es valora prou...

MÉS BEN DIT

BERTA PRIETO

El ChatGPT guanya la beca de creació

Benvolgut lector, estic feta un embolic. Aquest estiu em vaig presentar a una convocatòria d'investigació artística de la Generalitat. Dijous passat van sortir els resultats i soc una de les guanyadores. La beca consisteix en 6.000 euros, sé que no sembla massa, però és més del que he acumulat mai al compte bancari.

T'escric per confessar que vaig redactar la proposta amb el ChatGPT. Ho sento. Sé que tothom ho fa, però no és cap justificació. Podria dir que la culpa és de la burocràcia, que amb tan poc temps no es pot redactar un dossier decent, que demanen una quantitat absurda de documentació i que els criteris d'avaluació són ridículs: feminisme, sostenibilitat, diversitat funcional. Així, en fila, semblen un anunci de TMB o la premissa d'un festival de pensament jove al CCCB. Podria trobar mil excuses per justificar el frau, acceptar la beca i tirar endavant. Sempre vaig odiar la nena repel·lent que tapava l'examen amb el colze perquè ningú copiés, i em ric de la por dels *millennials* a les intel·ligències artificials. Em considero una persona amb valors, preocupada per la cultura i el pensament crític. Dit així, sono com els criteris d'avaluació d'una beca, però és veritat. Sento que totes les paraules que un dia vam fer nostres han perdut el sentit, i ara no sabem com explicar-nos sense sonar com la friqui moralista de la classe.

Crec que hauria de renunciar a la beca. No és només una qüestió de principis. També ho penso perquè sovint m'omple la boca de com n'és d'absurd parlar d'art en termes morals. Critico la precarietat artística que ens obliga a blanquejar el nostre discurs; a pseudopolititzar-lo amb un llenguatge planer perquè encaixi dins d'una indústria amb l'actitud d'uns pares massa grans, cansats i porucs a qui has d'enganyar per sortir de festa. I deus pensar, amb aquest discurs segur que té un projecte superinteressant. Doncs no. Fa dies que rellegeixo el projecte i l'últim que tinc ganés és de treballar-hi. Ja no queda ni rastre de les primeres idees, d'allò que un dia em va semblar motiu de pes per buscar “Convocatòries d'investigació artística” a Google i aprendre a fer servir el ChatGPT. Estava convençuda que si feia quatre retocs al meu projecte el món l'estimaria tant com jo. Però, oh sorpresa, les operacions estètiques són addictives i encaixar en la norma encara més. I, en el fons, suposo que és el mateix. El cas és que jo volia fer un projecte artístic i ara tinc un esplai.

Li explico tot això a una amiga i decideix citar Cristina Morales —genial, la que faltava—: “Nuestras ideas y su modo de llevarlas a cabo sufren sistemáticos intentos de violación por nuestros editores (...). A veces nos libramos tras un forcejeo quedando nosotras y nuestros textos magullados”. Prou d'autocompassió, em dic, renuncia a la beca i comença de nou. Passa del fantasma de tendències, censures i algorismes que sobrevola la indústria artística del nostre país i busca noves paraules que representin allò en què seguim creient, però ja no sabem anomenar. Però 6.000 euros són molt més del que he acumulat mai, i si jo no els accepto, sempre n'hi haurà una altra disposada a tatuar-se al front: feminisme, sostenibilitat i diversitat funcional... i això em rebenta. Què opines, estimat lector, hauria de tornar la beca?